

Owocówka południóweczka

Cydia molesta (Busck)

syn. *Grapholitha molesta*, *Laspeyresia molesta*

ang. oriental fruit moth



Clemson University, USDA Cooperative Extension Slide Series <http://idtools.org/>

Samiec owocówki południóweczki (*Cydia molesta*)

Zasięg występowania: owocówka południóweczka (*Cydia molesta* Busck) pochodzi z północno-zachodnich Chin. Obecnie występuje w wielu rejonach świata: Australii, Nowej Zelandii, Rosji, Stanach Zjednoczonych, Brazylii, Południowej Afryce oraz w Europie. Na terenie Europy powszechnie wstępuje w rejonach Morza Śródziemnego oraz w wielu krajach – także w tych sąsiadujących z Polską – w Niemczech, Czechach, na Słowacji, Litwie i Ukrainie. Po raz pierwszy w Polsce wykryto ją w 2015 roku na terenie województwa mazowieckiego (Buszko i inni, 2016).

Rośliny żywicielskie: owocówka południóweczka jest polifagiem, może zasiedlać różne rośliny. Znaczenie gospodarcze ma na drzewach owocowych: brzoskwinia, jabłono, śliwa i grusza oraz pigwa. Żeruje też na drzewach ozdobnych z rodziny różowatych.

Rodzaj uszkodzeń: wiosną larwy uszkadzają pąki i młode pędy drzew owocowych drążąc w nich tunele. W okresie, gdy pędy drewnieją, gąsienice kolejnych pokoleń rozpoczynają żerowanie na owocach. Larwy drążą wewnątrz owoców korytarze wypełniając je przędzą i odchodami. Na powierzchni owoców można zauważyć otwory wejściowe zakryte odchodami lub naciekami soku. Na powierzchni owoców często widać również ciemne smugi, plamy i pomarszczenia. Uszkodzone owoce zwykle przedwcześnie opadają i nie nadają się do spożycia ani do handlu. Uszkodzenia owoców powodowane przez larwy *Cydia molesta* mogą być zasiedlane przez szkodniki wtórne, np. chrząszcze z rodziny Nitidulidae lub grzyby z rodzaju *Monilinia* spp.



Pęd uszkodzony przez larwę owocówki południóweczki

Opis szkodnika: motyl ma szare skrzydła, czarniawe z charakterystycznymi małymi białymi plamkami, rozpiętości 11–14 mm; jajo ma 0,7 mm, początkowo jest białawe i półprzezroczyste, później żółtawe; gąsienica długości do 12 mm, białaworóżowobrazowa; poczwarka długości 6 mm; czerwonawobrazowa.

Zarys biologii: liczba pokoleń rozwijających się w ciągu roku zależy od warunków klimatycznych, np. 4–6 w regionie Morza Czarnego, w Rosji. We Włoszech lot motyli *C. molesta* zwykle rozpoczyna się w drugiej połowie marca, obserwuje się tam od czterech do pięciu odrębnych pików lotu motyli: w kwietniu, czerwcu, lipcu, sierpniu

oraz we wrześniu. Motyle pierwszego pokolenia żyją od 30 do 40 dni, a kolejnych generacji od 11 do 17 dni. Po 2–5 dniach od wylotu samice zaczynają składać jaja, a proces ten trwa od 7 do 10 dni. Samica może złożyć od 50 do 200 jaj, umieszczając je na górnej stronie liści. Rozwój larw trwa od 6 do 22 dni, w zależności od temperatury, wilgotności powietrza oraz rodzaju pożywienia. Wyrośnięte larwy oprzędzają się i przepoczwarczają na owocach, pod korą pni i konarów, w kątach pędów. Jesienią larwy kryją się w spękaniach kory pni i konarów drzew oraz w szczelinach gleby, pod drzewami budują kokony, w których zimują. Przepoczwarczają się wiosną, w temperaturze powyżej 10°C. Czas trwania stadium poczwarki wiosną wynosi średnio 16 dni, a w lecie – 7 dni.

Sposoby rozprzestrzenienia: przelot motyli, przenoszone są też przez wiatr i prądy powietrzne. *C. molesta* rozprzestrzenia się z zasiedlonymi owocami, materiałem szkółkarskim i na opakowaniach.

Cechy rozpoznawcze: do wykrywania owocówki południóweczki można stosować pułapki z feromonem, ale prawidłowa identyfikacja odłowionych w ten sposób motyli jest niezmiernie trudna, a wręcz niemożliwa. Samce *C. molesta* są bardzo podobne morfologicznie do pokrewnego i powszechnego w Polsce gatunku owocówki śliwkóweczki (*Cydia funebrana*), który masowo odławia się w pułapki z feromonem opracowanym dla *C. molesta*. W pułapki te często odławiają się również: *Pammene suspectana*, *Pammene clanculana* i *Celypha rufana*. Dostępne feromony nie są na tyle selektywne, by przywabić tylko samce owocówki południóweczki. Prawidłowe oznaczenie gatunku jest możliwe tylko po **cechach anatomicznych**, na podstawie budowy aparatu kopulacyjnego. Konieczne jest jego wypreparowanie, odpowiednia **analiza laboratoryjna i oznaczenie**. Wyniki te dają pewność, który gatunek został odłowiony. Może to być wykonane jedynie w laboratorium przez wykwalifikowanych specjalistów. **W celu uzyskania pewności jaki gatunek został odłowiony należy systematycznie wymieniane w sadzie podłogi lepowe z motylami przysyłać do analizy laboratoryjnej w specjalistycznych jednostkach, które mogą dokonać prawidłowego rozpoznania.**

Zwalczanie: dotychczas w Polsce szkodnik nie występował i nie było potrzeby rejestracji środków ochrony do jego zwalczania. Prawdopodobnie owocówka południóweczka będzie zwalczana jednocześnie z innymi szkodnikami.



Samiec owocówki południóweczki (*Cydia molesta*), fot.: Peter Buchner



Literatura:

Buszko J., Konefał T., Kosakowska A., Paplak E. 2016. Pierwsze stwierdzenie występowania owocówki południóweczki (*Grapholita molesta* (Busck)) w Polsce. 59. Ogólnopolska Konferencja Ochrony Roślin Sadowniczych, 10-11 lutego, Ożarów Mazowiecki.

USDA 1958. The oriental fruit moth.

USDA Agriculture Information Bulletin 182: 1-28.

Opracowanie: mgr Damian Gorzka, mgr Michał Hołdaj, dr hab. Barbara Łabanowska, prof. IO

Ulotkę opracowano w ramach programu wieloletniego: Działania na rzecz poprawy konkurencyjności i innowacyjności sektora ogrodniczego z uwzględnieniem jakości i bezpieczeństwa żywności oraz ochrony środowiska naturalnego.

Zadanie 2.1: Aktualizacja i opracowanie metodok integrowanej ochrony i Integrowanej Produkcji Roślin oraz analiza zagrożenia fitosanitarnego ze strony organizmów szkodliwych dla roślin. Instytut Ogrodnictwa, Skierniewice

Zadanie 5.1: Upowszechnianie i wdrażanie wiedzy na rzecz poprawy konkurencyjności i innowacyjności sektora ogrodniczego z uwzględnieniem jakości i bezpieczeństwa żywności oraz ochrony środowiska naturalnego.